

dve sveči. Tine se je stisnil v kot za vrata in je gledal ljudi boječe in nekam sovražno. Ljudje pa so prihajali in odhajali, kot bi hodili na ogled. V nobenem očesu ni bilo solze, in nihče se ni ozrl na Tineta. Že pozno v noči je prišla stara ženica.

„Dober večer! Bog se usmili duš v vicah,“ je pozdravila, ko je vstopila v sobo. In šla je k odru, pomočila brinjevo vejico v blagoslovljeno vodo in pokropila. Nato je pokleknila in molila. Dolgo je klečala in tupatam je zamrmrala kako besedo polglasno, potem pa je vstala in sedla h Gromovki, ki je čula pri umrlem.

„Škoda ga je bilo, škoda! Trden je bil še in pa še otroka je imel — pa je moral iti.“

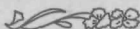
Takrat se je pa ozrla na Tineta, in ko je videla, da so njegove črne, vedno vesele oči rdeče od jokanja, in da mu odseva žalost in bojazen z bledega lica, se ji je zasmilil. Stopila je k njemu in ga pobožala z raskavo roko po licu.

„Revček! Ali si že kaj jedel nocoj?“

„Nič,“ je zajecal Tine in zajokal.

„Čakaj no — kar z menoj pojdi, ti bom pa dala kaj malega, in pa spal boš lahko pri nas.“

Tine se ni branil. Sploh ni vedel, kaj se godi z njim. Vstal je in šel z žensko na vas. Prišla sta v nizko kočo, kjer je bivala starka, vdova po revnem kočarju. Ženska je prižgala leščerbo in mu prinesla skromno večerjo. Ko je pojedel, ga je spravila v posteljo — — — (Konec prih.)

Nad divjega petelina!

Spisal Ivan Kranjskogorski.

Pa so odcvetele bele kurice v zelenem gozdu, samo široki zeleni listi so še samevali v hladnih sencah. Tudi mežikelji na strmih pečeh so že odreveneli. Ni bilo več tistih lepih cvetic, ki jih je ljubil Jagrov Tone nad vse. Prvi izmed vaških dečkov jih je nosil za klobukom. Če jih ni mogel nabrati sam, prinesli so mu jih pa oče, ki so bili lovec.

Dolgočasno in pusto, tako neznosno pusto se je zdelo Tonetu tisti dan, ker ni imel cvetic za klobukom. Lahko bi bil natrgal na polju ali v senožeti belih marjetic in rumenega regrata. Pa te so bile zanj prenavadne cvetice; ponašati se je hotel s planinskimi cvetkami, ki rastejo med skalovjem in razširjajo sladek duh kroginkrog. Pa kaj hoče? Kurice in mežikelji so že odcveteli, dehtečega ravšja pa še ni. Pa da bi vsaj ciklamen pomolil svojo kimavo glavico izpod zemlje! Pa ga ni in ni.

Stopil je včeraj tja v zeleni gozd ter vpil na vse grlo skoz košate smreke:

„Vzbudi se ravšje, vzbudi ciklamen, pa vstanita iz zemlje, saj je že dolgo zelena pomlad!“

Pa ni pomagal njegov klic, prav nič ni pomagal. Saj ju kliče tudi zelena pomlad že cel mesec izpod črne odeje, pa ne vstaneta. Veseli ptički ju bude noč in dan, pa ju ne prebude. In zlato solnce sije v nju domke med gostimi vejami, da bi ju ogrelo in zvalo na dan. Pa ne vstanejo ti zaspančki zaspani, pa ne vstanejo iz mehkih zimskih posteljic. O da bi imel palico, kot jo je imel Mozes, ki je iz skale privabil vodo! Udaril bi z njo ob mahovita tla in rekel: Vstani, ciklamen, razcveti se ravšje! Pa bi vstal zaspanček ciklamen, in razcvetelo bi se dehteče ravšje.

Dasi še ni bilo ne duha ne sluha o ciklarnih in ravšju, je vendar vabilo Toneta tisti dan z neznosno silo v gozd. Kajti bil je lep popoldan. Solnce je žarelo na nebu in ptički so žgoleli drobne pesmice. Naslonil se je Tone na jesen in se resno zamislil. Pa samo za trenotek se je zamislil, samo za trenotek. Naenkrat pa se mu je razjasnil obraz, tlesknil je z rokami in urno skočil v hišo. Prišlo mu je nekaj na misel, nekaj posebnega, kar je že dolgo nameraval. Danes je pa ravno pravi dan, si je mislil. Da, res, ravno pravi dan!

Snel je svojo leseno puško s stene. Zatlačil je zamašek v cev in sprožil. Tako se je prepričal, da je vse v redu. Vrgel je puško čez ramo in tudi lok je vzel s sabo in tri pšice.

Mali Jagrov psiček — dečko mu je bilo ime — je ves radosten skakal okrog Toneta in zadovoljno mahljal z repkom. Vedel je, da se je pripravil Tone na lov, in to je bila psičku „dečku“ najprijetnejša zabava.

Z moškimi koraki je meril Tone pot proti gozdu. Ponosno mu je gledala puška čez ramo in močno napeti lok se mu je veselo zibal ob pasu. Ozrl se je Tone po širnem nebu, če se morda ne kažejo kje bele meglice. Pa bilo je jasno, kot je bilo jasno in veselo njegovo oko. Toda dober lovec mora tudi vedeti, kam vleče veter. In Tone je oslinil prst ter ga dvignil kvišku. Zazeblo ga je v severni strani v prst, od tiste strani je torej pihal veter, pihal je sever.

„Dečko, dečko,“ je zaklical za psom, „ne tja na vrt, o ne! Danes greva daleč, greva v gozd na lov!“

In dečko je priskakal nazaj k njemu in jo ž njim zavil v gozd. Začudeno je gledal. Ni mogel verjeti, da je Tone res tako velik junak, da gre v gozd na lov. Tekel je dečko nekaj časa naprej pa se je spet vrnil in vprašajoče gledal Toneta.

„Da, da, dečko,“ je ponosno rekel Tone, „danes ne bova lovila metuljev na vrtu, danes greva nad divjega petelina. Veš, dečko, nad divjega petelina!“

Zmajal je dečko z glavo in si obliznil gobček. Tone pa je mislil samo na divjega petelina. Letos, ko je ležal še sneg, ga je prvokrat videl. Prišel je namreč bogat gospod tam daleč od cesarskega Dunaja. In šla sta z očetom tja pod Črno lopo in sta prinesla domov enega. Lepe krivce je imel v repu, in Tone jih je poželjivo gledal. In mislil si je: Če pride ta gospod tako daleč sem nad divjega petelina, zakaj bi pa jaz ne šel nadenj, ki sem tako blizu. In če bo ta gospod tam daleč nosil lepe petelinove krivce, zakaj bi jih pa jaz ne tukajle, kjer je divji petelin doma. Čakal je

torej prilike, da gre na petelinji lov. Pa dozdej ni bilo mogoče. Poprej je bilo zanj preveč snega, potem pa je bilo slabo vreme. Ko pa se je zjasnilo nebo, je moral trgati kurice in mežikelje. Zdaj pa je prišel pravi čas, si je mislil. Da, res, pravi dan je danes!

Še enkrat je ponovil v duhu vse znamenitosti o divjem petelinu ali ruševcu, ki jih je slišal od očeta. Visoko tam gori v mirnem gozdu prebiva ta ptič. Celo leto se ne prikaže nikomur. Srečen je tisti, ki ga vidi med poletjem, ker je tako čuječ in plašljiv, da prej zbeži daleč stran, preden ga kdo zagleda. V začetku spomladi pa, ko se še ni stajal sneg po hribih, začne prepevati. In ko poje, takrat ne vidi nič in ne sliši nič. In takrat ga je lahko zadeti.

Tone si ga je že v duhu predstavljal: Stal bo na borovi veji, zaprl bo oči in ušesa ter bo pel: Ru, ru, ru. Tedaj pa bo on stopil k boru, zagrabil ga bo lahko kar z roko za krivce, ki jih nosi v repu. In takrat se bo preplašil, zafrotal bo in odletel. Tonetu pa bo pustil lepe krivce v roki.

„Haha, to bo veselje, kar z roko ga lahko ujamen,“ je vzkliknil Tone naglas.

„No, če ga pa z roko ne bova mogla ujeti, dragi dečko, zakaj imava pa puško nabasano in lok napet!“

In moško je udaril Tone z nogo ob tla. Dečko pa ga je pogledoval postrani in neverjetno majal z glavo, kot bi hotel reči: Ne zaupam ti, Tone! Prav nič ti ne zaupam!

Toda Tone ni spoznal, kaj misli dečko, njegov izkušeni dečko.

Četrť ure sta že hodila po smrekovem gozdu, in Tonetu se je zdelo, da sta že visoko v gori. Ni več videl domače vasi, zakrival jo je zelen hribček. Tu se mu je zdel že pravi kraj, da se pazno ozira okrog in ujame vsak glas, ki prihaja izmed gozdnega drevja, kajti divji petelin je boječ in poje tako rahlo: Ru, ru, ru.

Zašumelo je v smrečinih vrhovih in ravno nad Tonetom se je čulo, kot bi nekdo s kladivom tolkel po deblu. Prestrašil se je Tone, in tudi dečko se je zganil in hotel skočiti kar na smreko. Pa Tone ga je pridržal na vrvi in ga potegnil k sebi:

„Bodi miren, dečko! To ni divji petelin, to je žolna! Glej, kako lepa so gospa žolna! Žametno obleko imajo in rdečo kapico na glavi. Zelena smreka jo je povabila na kosilo, da pokosi hude lubadarje, ki grizejo smreko!“

„Obilo sreče, gospa žolna, in dober tek,“ ji je voščil Tone.

Žolna pa je urno trgala lub in dolbla luknjo v smreko. Švigala je z jezičkom po njej, da so se obesili nanj prestrašeni lubadarji, ki so hoteli uničiti smreko. Tam v grmovju pa so čivkale senice, iz dalje pa se je oglašala šoja s hreščočim glasom. Krakala je vrana čez gozd. Na smrekovem vrhu pa je sedel divji golob in grulil svojo staro:

Na smreki čepim,
kos kruha drobim;
ustrelil me bo: puf.

In odletel je ter izginitil v goščavi. Da, prav tako pesem poje, kot so mi pravili oče, si je mislil Tone. Pa kos kruha drobi ta divji golob golo-

basti. Pa kje ga je dobil? Ukradel ga je na vasi ali kdovekje, zato pa ima slabo vest in vedno misli, da ga bo kdo ustrelil. Pa jaz ga že ne bom, si je mislil Tone, četudi krade kruh in pšenico, ko dozoreva na polju. Jaz grem samo nad ruševca, tistega lepega divjega petelina.

Že si je v mislih slikal veselje, ko bo prišel domov z bogatim plenom. Za klobukom bo nosil lepe krivce na oba kraja, in vsa vas bo gledala za njim. On pa se bo potrkal na prsi in rekel: „Jaz sam sem ga ujel, divjega petelina, z roko sem ga ujel, kot se ujame muc, če mu pomoliš kosček mesa!“

Tako je premišljeval Tone, ni pa vedel, da ruševca že dolgo več ne poje in da se je že davno skrila visoko gori med gostim ruševljem pod strmimi pečmi. Samozavestno je stopal Tone po ozki stezici s puško na rami in z napetim lokom. Zdel se je sam sebi, kot bi bil kralj šumnega gozda in bi ga pozdravljalo sleherno drevo z dolgimi vejami. Ptičke so mu voščile srečo, in gozdne cvetice so se mu prijazno smehljale.

Pa dospel je Tone skoz gosti gozd na planjavo porastlo z nizkim rušjem. Tam so ležale sive skale razmetane semtertja. Z višine pa so visele razdrte peči in grozile, da se zdajpazdaj utrgajo in padejo na Toneta. Tudi je zagledal Tone med njimi Črno lopo, tisto votlino, ki je slišal o njej že čudne stvari.

Nekam tesno je postajalo Tonetu pri srcu. V tem kraju še ni bil. Plašno se je ozrl okrog in tam ob skali je zapazil napol razdrto znamenje. Snel je klobuk z glave in stopil k znamenju. Na razpokani deščici je bil naslikan lovec, ki pada s puško vred čez visoko skalo; mimo njega pa veselo frfota divji petelin s svetlimi krivci.

Z debelimi očmi je gledal Tone to sliko, in strah ga je izpreletal. Stopil je bliže, da bi bral, kaj je napisano pod podobo. Dež in sneg, mráz in vročina so že skoro izbrisali črke, vendar je Tone še mogel brati. Bilo pa je napisano:

Tam gori pod Črno lopo se je ubil lovec Špik, ko je šel na lov na divjega petelina. Kdor gre tu mimo, naj izmoli en očenaš za njegovo ubogo dušo.

Tiho je položil Tone puško in lok na mahovita tla, pokleknil je in izmolil očenaš za ubogo dušo.

Kroginkrog pa je skrivnostno šumelo drevje, in listje je trepetalo, kot bi brez prestanka plakalo in molilo. Jezno je gledala iz višine Črna lopa, in razdrte peči so grozile, da se usujejo na trhlo znamenje. Tone je vse to videl in čutil globoko v duši. In ko je upiral oči v podobo, se mu je zdel divji petelin naravnost strašen, zdel se mu je kot mrtvaški ptič, ki vodi v smrt.

Vendar pa to še ni vzelo Tonetu poguma. Poslušal je, morda se oglasi petelin kje v bližini, da mu izpuli lepe krivce iz repa ali pa zapodi pšico vanj. Pa petelin se ni oglasil. In začel ga je Tone oponašati misleč, da ga bo tako privabil. Ru, ru, ru — je zavpil. In glej, od obeh strani se mu je oglasilo: U, u, u! Kaj pa je to, si je mislil Tone. Ali je divji petelin ali odmev — ali pa kdovekaj.

Srce mu je jelo hitreje utripati, in tako čudno mu je bilo. Ozrl se je okrog po psičku dečku — pa o groza. Dečka ni bilo nikjer, ne med rušjem, ne med skalami in tudi oglasil se ni na njegov klic. Morda ga je bilo pa strah na tem divjem kraju in je domov zbežal? Ko je Tone čutil, da je čisto sam, ga je obšla groza. Začel je tarnati in klicati nezvestega dečka:

„O pridi, dečko! Glej, solnce že kmalu zatone!“

Tone, Tone, je ponovil dvakratni odmev zadnje zloge Tonetove.

In Tone je obstal pri lesenem znamenju kot pribit in je strmel gor v Črno lopo. Odtam je prihajal glas. Kdo ga kliče? Morda kak znanec? Ali pa kdovekdo. In zagomezelo je Tonetu po vsem telesu, od glave pa dol do petá. Pa vkljub temu se je ojunačil, saj Jagrov Tone ni bil strahopeten, kot so drugi. In zavpil je zategnjeno na vse grlo:

„Kdo me kliče, kak smrkovec gobav?“

„O—bav—bav!“ so odmevali zadnji zlogi od obeh strani.

Tedaj se je Tone zdrsnil, in kolena so se mu zašibila. Pozabil je na nezvestega dečka. Saj ga je morda že ugrabil divji mož ali pa — kdovekdo, ki se oglašá iz Črne lope. Ni pa vedel Tone, da je to samo odmev. Ne-popisn strah se ga je polotil in zajokal je na ves glas:

„Kam naj zbežim — oj kam?“

O—ham—ham, je ponovil dvakratni odmev od Črne lope.

Tedaj pa je pograbil Tone puško in lok z mahovitih tal in bežal ves preplašen po ozki stezici proti domu. V tem pa je začel neznansko cviliti in lajati nezvesti dečko, ne daleč za njim. Pa Tone se ni zmenil zanj. Mislil je, divji mož — ali kdovekdo — je ugrabil dečka in zdaj hoče še njega. Grozno je odmevalo cviljenje od razdrtih peči, šoje so se drle in vrane krakale. Zdelo se je Tonetu, da se drvi za njim cel trop zverin — cel divji lov.

Tone pa je bežal, bežal, kar so ga nesle noge. Toda dečkovó cviljenje mu je bilo že popolnoma za petami. Že je pritekel Tone na rob gozda, že je videl oddaleč domačo vas, in mislil je, da je že rešen. Pa izpodtaknil se je in padel. V tem trenutku pa se je zadelo ob njega in skočilo čez njega — o groza! — nekaj kosmatega. In dečko je dirjal za tistim kosmatim.

Tone pa ni utegnil gledati, kaj je tisto kosmato, ampak jo je urnih nog popihal domov s počenim lokom in z zlomljeno puško. Kremžil se je pred Jagrovo hišo in gledal okrvavljene noge. In premišljeval je, kaj je bilo tisto kosmato, ki je skočilo čez njega. V tem pa je prišel domov tudi dečko ves upehan. Tone ga je poklical, pa pes ni maral k njemu, ampak je zmajal z glavo in ga pogledal postrani, kot bi hotel reči: „Strahotepec strahopetni! Nad divjega petelina greš, pa se še zajca bojiš. K tebi sem ga prignal, čezte je poskočil, da bi ga bil lahko z roko ujel. Pa ga nisi, ker si strahopetec strahopetni.“ In jezno je odšel dečko v hišo.

Ni pa razumel Tone, kaj je mislil povedati dečko. Zato pa še danes misli, da je bilo tisto kosmato divji mož — ali pa kdovekdo.

